

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Podsekretarz Stanu
Główny Konserwator Przyrody
Mikołaj Dorożala

DOP-WŚ.050.2.2024.KW
2990619.11741707.9478897
Warszawa, 09-02-2024

**Szanowny Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelacje nr K10INT416 Pana posła Jarosława Sachajko oraz Pani poseł Anny Gembickiej w sprawie szkód powodowanych przez łosie i bobry, przekazuję odpowiedzi na zadane pytania.

1) Ile liczy obecnie populacja łosi w Polsce oraz jaka była populacja bobrów w roku 1980, 1990, 2000, 2010?

Zgodnie z Rocznikiem Statystycznym Leśnictwa GUS 2023, obecnie liczebność populacji łosia wynosi 37 493 osobników.

Według inwentaryzacji przeprowadzonej w 1977 roku stan liczebny bobrów w Polsce szacowany był na ponad 1 000 osobników, utrzymujących się na ponad 250 stanowiskach. Według różnych danych, po około trzydziestu latach ochrony aktywnej (w 1974 r. rozpoczęto realizację programu „Aktywna ochrona bobra europejskiego w Polsce”) liczebność gatunku wahała się od 15 000 do 20 000 osobników. Tak duże rozbieżności wynikały przede wszystkim z problemów związanych z przeprowadzeniem dokładnej inwentaryzacji stanowisk. Inwentaryzacja tego gatunku jest trudna, zarówno ze względu na siedliska, jakie bobry zajmują, jak i z powodu ich złożonego behawioru. Zgodnie z Rocznikiem Statystycznym Ochrona Środowiska GUS, w 2000 r. liczebność populacji bobra wynosiła 24 464 osobników, zaś w 2010 r. - 68 993 osobników. Należy wskazać, że prezentowane dane, dotyczące stanu liczebnego zwierząt chronionych, mają charakter szacunkowy.

2) Jaką wartość miały szkody wyrządzone przez łosie w lasach i uprawach rolnych w roku 2020, 2021, 2022, 2023?

Poniższa tabelka przedstawia dane dotyczące wypłaconych z budżetu państwa odszkodowań za szkody wyrządzone przez łosie w uprawach i płodach rolnych (źródło: Rocznik Statystyczny Leśnictwo GUS).

Rok	Kwota wypłaconych odszkodowań w tys. zł
2020	10 134,2
2021	14 713,4
2022	23 557,1
2023	dane będą dostępne po ich zebraniu i publikacji w Roczniku

3) Ile liczy obecnie populacja bobrów w Polsce oraz jaka była populacja bobrów w roku 1980, 1990, 2000, 2010?

Zgodnie z Rocznikiem Statystycznym Ochrona Środowiska GUS 2023, obecnie liczebność populacji bobra wynosi 149 900 osobników.

Odpowiedź na drugą część pytania została udzielona w odpowiedzi na pytanie 1.

4) Jaką wartość mają szkody wyrządzone przez bobry w lasach i uprawach rolnych w roku 2020, 2021, 2022, 2023?

5) Jakiej wartości szkody wyrządziły bobry w infrastrukturze w ciągu ostatnich czterech lat?

Dane statystyczne są opracowywane w określonym formacie i Główny Urząd Statystyczny nie posiada i nie publikuje danych odnośnie szkód wyrządzanych w poszczególnych rodzajach mienia.

Poniższa tabelka przedstawia wartości odszkodowań za szkody wyrządzone przez bobry na terenie poszczególnych województw w latach 2020– 2022 (źródło: Rocznik Statystyczny Ochrona Środowiska GUS). Dane za 2023 r. dotyczące szkód będą opracowywane w III kwartale 2024 r.

województwa	2020 r.	2021 r.	2022 r.
dolnośląskie	283,7	205,2	459,45
kujawsko-pomorskie	1 201,3	613,2	583,99
lubelskie	1 283,3	1 026,2	961,73
lubuskie	164,4	115,7	124,09
łódzkie	1 378,9	1 721,5	1 774,86
małopolskie	331,3	413,7	539,12
mazowieckie	10 265,0	11 038,1	16 144,26
opolskie	64,4	278,1	254,03
podkarpackie	144,6	155,2	172,30
podlaskie	1 812,4	1 643,3	1 849,49
pomorskie	375,3	225,1	332,39
śląskie	116,5	191,9	256,80
świętokrzyskie	1 168,5	1 308,3	1 767,81
warmińsko-mazurskie	9 103,2	9 911,8	8 134,83
wielkopolskie	1 128,9	830,0	981,13
zachodniopomorskie	475,7	247,5	489,25
Polska	29 297,7	29 924,8	34 825,52

6) Z jakiego powodu bobry nie zostały umieszczone na liście zwierząt łownych?

Bóbr europejski *Castor fiber* objęty jest ochroną częściową na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r. poz. 2380). Ponadto bóbr europejski podlega ochronie również na podstawie

dwóch europejskich aktów prawnych. Pierwszym jest konwencja z dnia 19 września 1979 r.

o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk – Konwencja Berneńska (Dz. U. z 1996 r., Nr 58, poz. 263), gdzie bóbr zamieszczony jest w III załączniku, obejmującym chronione gatunki fauny. Zgodnie z art. 7 konwencji, strony powinny regulować przepisami wszelką eksploatację dzikiej fauny wymienionej w załączniku III tak, aby populacja nie była zagrożona.

Przed wszystkim bóbr został umieszczony w załączniku II dyrektywy 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory - Dyrektywa Siedliskowa, określającym gatunki roślin i zwierząt będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, których ochrona wymaga wyznaczenia specjalnych obszarów ochrony, jak również w załączniku V, gdzie ujęto gatunki zwierząt i roślin, których pozyskiwanie ze stanu dzikiego i eksploatacja jest możliwa pod warunkiem, że populacja tych gatunków zostanie zachowana we właściwym stanie ochrony. W świetle obowiązywania powyższych regulacji prawnych, nie jest możliwe całkowite wyłączenie bobra europejskiego spod ochrony gatunkowej i umieszczenie tego gatunku na liście zwierząt łownych.

6) Jakie kroki zamierza podjąć Ministerstwo w celu minimalizacji szkód powodowanych przez łosie i bobry?

W celu minimalizowania szkód wyrządzanych przez roślinożerne zwierzęta łowne, w tym także przez łosie, zaleca się zastosowanie metod: mechanicznej, agrotechnicznej i chemicznej.

Pośrednie metody ochrony przed zwierzyną opisane są w Instrukcji Ochrony Lasu. Działania w zakresie poprawy warunków bytowania zwierzyny polegają na prawidłowym zagospodarowaniu obwodów łowieckich, a w szczególności na:

- a) poprawie naturalnych warunków pokarmowych poprzez zakładanie i należyte utrzymanie poletek łowieckich żerowych i zgryzowych,
- b) wprowadzaniu na uprawy gatunków drzew dostarczających zwierzynie owoców i nasion,
- c) wykładaniu drzew ogryzowych w okresie zimowego i wiosennego spałowania,
- d) uzupełnianiu pokarmu w warunkach jego niedostatku lub niedostępności odpowiednią karmą i mikroelementami, podawanymi w karmiskach i lizawkach,
- e) unikaniu lokalizacji karmisk i poletek łowieckich w pobliżu upraw i młodników leśnych,
- f) umożliwianiu zwierzynie dostępu do wody,
- g) zapewnieniu zwierzynie spokoju, szczególnie w okresie rozrodu, m.in. poprzez wyznaczanie ostoi zwierzyny,
- h) stosowaniu innych sprawdzonych lokalnie metod.

Natomiast mając na względzie rozwiązanie problemu znacznych szkód wyrządzanych przez bobra europejskiego, związanych z jego liczną populacją, resort środowiska podjął już szereg działań zarówno legislacyjnych, jak i praktycznych, przeciwdziałających temu zjawisku. Przykładem takich działań jest zawarte w dniu 19 lipca 2016 r. porozumienie, pomiędzy Generalną Dyрекcją Ochrony Środowiska i Zarządzeniem Głównym Polskiego Związku Łowieckiego „w sprawie wprowadzenia do stosowania instrukcji określającej reguły postępowania przy ograniczeniu liczebności populacji bobra europejskiego *Castor fiber* na terenach obwodów łowieckich”. W wyniku ww. porozumienia zgodnie z przepisami prawa wydawane są derogacje w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzeń, zezwalające na eliminację bobrów w miejscach najbardziej konfliktowych, w których szkody powodowane przez ten gatunek są najbardziej dotkliwe. Ma to na celu zwiększenie skuteczności eliminowania nadmiernej liczby osobników ze środowiska. Przy

tej okazji należy podkreślić, że podczas jakiegokolwiek ingerencji w stan populacji bobra europejskiego musi zostać uwzględniona konieczność zachowania jej we właściwym stanie ochrony – do czego, jako kraj, jesteśmy zobowiązani przez Dyrektywę Siedliskową.

Jednocześnie w przypadku miejsc newralgicznych podejmuje się próby minimalizowania konfliktów między bobrem a człowiekiem, stosując różnego rodzaju zabezpieczenia np. rowów melioracyjnych, grobli, wałów przeciwpowodziowych przed ich zniszczeniem przez bobry. Zabezpiecza się również cenniejsze drzewa.

Mając na uwadze powyższe, resort środowiska zaproponował działania kompleksowe tj. jednoczesną minimalizację konfliktu między bobrem a człowiekiem w postaci zabezpieczeń (w miejscach gdzie jest to możliwe i uzasadnione, również ekonomicznie) oraz likwidację stanowisk w drodze ww. zarządzeń (w miejscach, gdzie ze względu na powodowane dotkliwe szkody zwierzęta te nie powinny bytować). Jednakże należy podkreślić, że jest to proces ciągły i długofalowy. Dlatego też efektów tych działań (w postaci redukcji liczebności bobrów i bezkonfliktowej koegzystencji człowieka z omawianym gatunkiem) należy oczekiwać dopiero w dłuższej perspektywie czasowej.

Z wyrazami szacunku

Mikołaj Dorożala
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:
Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM